

Przykładowy katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych

Działanie **FELB.02.11 Ochrona przyrody - ZIT.**

TYP I: „Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki”.

Jako element uzupełniający projektu, będzie możliwość realizacji elementów edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest **1 stycznia 2021 r.** W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego. Kończącą datą kwalifikowalności wydatków jest dzień **31 grudnia 2029 r.**

Dofinansowania nie może uzyskać projekt, który został fizycznie ukończony (w przypadku robót budowlanych) lub w pełni wdrożony (w przypadku dostaw i usług) przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach ogłoszonego naboru, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie jego poniesienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, umową o dofinansowanie/ decyzją/porozumieniem, *Wytycznymi Minister Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027* (zwanymi dalej Wytycznymi) oraz innymi dokumentami, do których stosowania Beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie/decyzji/ porozumieniu.

Na etapie oceny formalnej oraz oceny merytorycznej projektu o dofinansowanie dokonywana jest ocena kwalifikowalności **planowanych** wydatków. Pozytywna ocena i przyznanie dofinansowania na realizację projektu i podpisanie z Beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które Beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu na pewno będą zrefundowane lub rozliczone (w przypadku zaliczek). Kwalifikowalność wydatków jest również oceniana w trakcie realizacji projektu, kiedy Beneficjent przedkłada kolejne wnioski o płatność oraz podczas kontroli projektu. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu – w zakresie obowiązków nałożonych na Beneficjenta Umową o dofinansowanie oraz wynikających z przepisów prawa.

W trakcie realizacji projektu sprawdzeniu podlega w szczególności czy wydatek:

- a) jest zgodny z przepisami prawa,
- b) jest zgodny z umową o dofinansowanie projektu i Wytycznymi oraz innymi procedurami, do stosowania których beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie projektu,
- c) został faktycznie poniesiony zgodnie z zasadą określoną w podrozdziale 3.1, Wytycznych w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie projektu,
- d) spełnia warunki określone w programie i SZOP oraz regulaminie wyboru projektów,
- e) jest niezbędny do realizacji celów projektu i został poniesiony w związku z realizacją projektu,
- f) został dokonany w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- g) został należycie udokumentowany zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych oraz z zasadami określonymi przez IZ,
- h) został rozliczony we wniosku beneficjenta o płatność,
- i) dotyczy towarów dostarczonych lub usług wykonanych lub robót budowlanych zrealizowanych.

Katalog wydatków kwalifikowalnych jest **katalogiem otwartym** i zawiera jedynie przykłady wydatków, które w szczególności uznawane są przez IZ FEWL jako wydatki kwalifikowalne.

Niniejszy załącznik do Regulaminu wyboru projektów określa przykładowy katalog wydatków kwalifikowalnych w projektach realizowanych w ramach Priorytetu FELB.02 Fundusze europejskie na zielony rozwój lubuskiego **Działanie FELB.02.11 Ochrona przyrody - ZIT**.

I. Przykładowe wydatki kwalifikowalne

TYP I: Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki.

Jako element uzupełniający projektu, będzie możliwość realizacji elementów edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

W projektach należy szczególnie zadbać, aby zaplanowane działania były adekwatne w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb (w tym np. warunków terenowych, potrzeb ochronnych gatunków, siedlisk lub ekosystemów). Zakres rzeczowy projektu powinien dotyczyć działań chroniących konkretne gatunki chronione, zbiorowiska roślinne, siedliska, uwzględniać warunki glebowe, ukształtowanie terenu itp. Jeśli w projekcie zaplanowano działania o charakterze inwestycyjnym, zaleca się dobór materiałów

użytych do realizacji przedsięwzięcia pod względem zapewnienia trwałości walorów przyrodniczych i bezpieczeństwa ludzi. W ramach naboru zaleca się wykorzystanie w ramach projektów lokalnych, naturalnych materiałów, zgodnie z naturalnym miejscem ich występowania np. piasek i żwir z pobliskich żwirowni.

W przypadku gatunków rodzimych należy korzystać z oficjalnych źródeł np.:

- wykaz **gatunków obcych inwazyjnych (IGO)** - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ);
- **Instytut Ochrony Przyrody PAN** prowadzi bazy danych dotyczące:
  - rozmieszczenia gatunków w Polsce,
  - statusu (rodzimy / obcy / inwazyjny),
  - siedlisk przyrodniczych.
- **Europejska baza gatunków inwazyjnych.**

We WOD należy wykazać na podstawie jakiego **źródła** stwierdzono, że dany gatunek jest **rodzimy (autochtoniczny)** – naturalnie występuje w Polsce, **obcy (allochtoniczny)** – sprowadzony przez człowieka lub **inwazyjny – obcy**, który zagraża rodzimej przyrodzie.

Do przykładowych wydatków kwalifikowalnych, mogą zostać zaliczone między innymi następujące wydatki:

1. w zakresie tworzenia obszarów zielonych **w miastach**, rozszczelnienie gruntów, wykorzystanie niebieskiej i zielononiebieskiej infrastruktury w celu zwiększenia/przywrócenia różnorodności biologicznej na obszarach miejskich – **wdrażanie działań służących celom ochrony różnorodności biologicznej w miastach. Dopuszcza się realizację projektów w całym MOF-ie, a nie tylko w granicach administracyjnych miasta. Wymagane powiązania projektu z miastem rdzeniowym, np. przez wpływ na jego rozwój lub realizację celów Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT);**
2. w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu, oraz na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime tj. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki;
3. z zakresu ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz siedlisk przyrodniczych w oparciu o zatwierdzone dokumenty planistyczne, na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime tj. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki;
4. z zakresu wsparcia gatunków i siedliska przyrodniczego, które wymagają działań ochronnych do utrzymania właściwego stanu ochrony lub stabilnego trendu stanu ochrony lub liczebności populacji;
5. zarybianie jezior w celu np.: odbudowania populacji rodzimych gatunków ryb, przywrócenia równowagi biologicznej w ekosystemie wodnym, poprawy jakości wody itp.;

6. zakup i montaż uli oraz domków dla owadów w celu utrzymanie właściwego stanu liczebności populacji owadów zapylających;
7. nasadzenia rodzimych gatunków roślin miododajnych, sprzyjających owadom zapylającym;
8. zakup i montaż budek lęgowych dla ptaków i nietoperzy, domków dla jeży, karmników i poidłek;
9. nasadzenia nowych roślin oraz pielęgnacja istniejących, nasadzenia krzewów, drzew, poprzez zachowanie rodzimych gatunków roślin, drzew i krzewów;
10. utworzenie ogrodów deszczowych obsadzonych rodzimymi gatunkami roślin kwitnących, dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych;
11. elementy architektury oraz elementy małej infrastruktury **nie związanej** bezpośrednio z ochroną bioróżnorodności (między innymi tj. szlaki spacerowe/ turystyczne /rowerowe, ławki/leżaki parkowe, wiaty, altanki, stojaki na rowery, blokady / zapory parkingowe, oznaczenia terenu inwestycji, oświetlenie, ogrodzenie, donice na rośliny itp.) – **objęte są limitem maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych projektu;**
12. mała infrastruktura projektu, projektu stanowiąca **nieodłączny element** ochrony różnorodności biologicznej tj. budki (domki) dla ptaków / owadów, osłony drzew itp. **jest w pełni kwalifikowalna i nie jest objęta limitem maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych projektu;**
13. kanalizowanie ruchu turystycznego projektu, stanowiący **nieodłączny element** ochrony różnorodności biologicznej pozwalający np. chronić roślinność przed wydeptywaniem, glebę przed zagęszczaniem, zwierzęta przed płoszeniem i potarciem tj. **jest w pełni kwalifikowalny i nie jest objęty limitem maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych projektu.** Dopuszcza się utworzenie ekościeżki z elementami edukacyjnymi na palach wraz z elementem ochronnym w postaci siatki, wyłącznie w przypadku gdy nie ma możliwości utworzenia szlaku kanalizującego ruch turystyczny na ziemi. Nie dopuszcza się utworzenia parku linowego;
14. jako element uzupełniający projektu, realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. Działania sprzyjające ochronie gatunków, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, upowszechnienie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz zwiększenie poziomu wiedzy na temat bioróżnorodności. W ramach realizowanego projektu możliwe jest między innymi poprzez:
  - działania edukacyjne z zakresu gospodarki rybackiej, wspierania bioróżnorodności oraz ochrony przyrody;
  - wyznaczanie ścieżki edukacyjnej/dydaktycznej/sensorycznej o nawierzchni mineralnej/przepuszczalnej, na obszarze/w miejscu objętym projektem, która w przystępny i atrakcyjny sposób prezentuje różnorodność fauny i flory. Wyznaczenie bezpiecznego stanowiska umożliwiającego obserwację występujących na danym obszarze gatunków zwierząt/ roślin/ grzybów/

- owadów np. tablice edukacyjne (w tym z kodem QR), gry edukacyjne, totemy edukacyjne, totemy interaktywno-edukacyjne, luneta, lornetka, lupa itp.;
- utworzenie ekologicznych torów przeszkód z elementami edukacji sprzyjające nauce poprzez zabawę;
  - dostosowania dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz sensoryczną np.: platforma, najazd/zjazd, tablice edukacyjne dla osób niewidomych;
  - stworzenie programów/zadań/działań przyczyniających się do wzrostu wiedzy z zakresu ochrony środowiska, kształtujących postawy, zachowania proekologiczne tj. kampanie informacyjno – edukacyjne, zajęcia, warsztaty zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców regionu lub inne działania związane z działalnością edukacyjno-informacyjną społeczeństwa itp.;
  - organizacja zajęć dydaktycznych, edukacyjnych (stacjonarnych i terenowych), prezentacje multimedialne, projekcje filmowe itp.;
  - publikacje, filmy i przeźrocza, wydawnictwa, gry i zabawy o tematyce związanej z edukacją ekologiczną;
  - praktyczne (badawcze) zajęcia np. spacer, piesze wycieczki, zajęcia w terenie, doświadczenia i eksperymenty;
  - tablice edukacyjne (w tym z kodem QR), gry edukacyjne, totemy edukacyjne, totemy interaktywno-edukacyjne – związane z typem projektu;
  - konkursy z zakresu edukacji ekologicznej wraz z nagrodami. Nagrody muszą być adekwatne do wieku uczestników i związane z tematyką projektu;
  - w przypadku zajęć edukacyjnych stacjonarnych trwających powyżej 6 godzin oraz jednorazowo w przypadku wydarzenia związanego z ogłoszeniem wyników w konkursie ekologicznym, wraz z wręczeniem nagród, trwającego powyżej 4 godzin, istnieje możliwość zakupu poczęstunku dla uczestników, np.: kawa, herbata, woda, ciastka, słone i słodkie przekąski, catering „zimna płyta”;
  - w przypadku zajęć edukacyjnych w terenie trwających powyżej 6 godzin istnieje możliwość zakupu poczęstunku dla uczestników, np.: napój w butelce od 0,3l do 0,5l w tym woda (z wyłączeniem napoi w puszkach), catering w formie kanapek, owoce;
  - inne działania zwiększające świadomość społeczną w zakresie edukacji ekologicznej;
15. wydatki na działania informacyjne i informacyjno-promocyjne, bezpośrednio związane z realizacją projektu maksymalnie 30 tys. PLN wydatków kwalifikowalnych projektu (przykładowe działania: spotkania z lokalną społecznością, materiały w wersji elektronicznej, strona internetowa, w tym materiały do pobrania oraz publikacje on-line itd., artykuł w prasie lokalnej lub/i audycja w lokalnym radiu lub/i reklama w lokalnej telewizji, kampanie w szkołach, przedszkolach, tablice informacyjne, plakaty, naklejki itp.);
16. wydatki na działania informacyjno-edukacyjne w zakresie edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, (spotkania z lokalną

społecznością, materiały w wersji elektronicznej, strona internetowa, w tym materiały do pobrania oraz publikacje on-line itd., artykuł w prasie lokalnej lub/i audycja w lokalnym radiu lub/i reklama w lokalnej telewizji, kampanie w szkołach, przedszkolach);

17. prace przygotowawcze w zakresie wskazanym w umowie o dofinansowanie projektu przez IZ FEWL 21-27 oraz w umowie o dofinansowanie projektu realizowanego w trybie „zaprojektuj i wybuduj” tj.: analizy przygotowawcze (techniczne, finansowe, ekonomiczne), przygotowanie projektu budowlanego, złożenie wniosku o wydanie pozwolenia na budowę, przygotowanie oceny oddziaływania na środowisko, dokumentacji architektonicznej i planowania zieleni, przygotowanie studiów wykonalności, biznes planu, dokumentacji przetargowej, usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji; podjęcie prac przygotowawczych;
18. zgodnie z Podrozdziałem 3.5. Podatek od towarów i usług (VAT) Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, wydatki poniesione na podatek od towarów i usług mogą zostać uznane za kwalifikowalne:
  - w projekcie, którego łączny koszt¹ jest mniejszy niż 5 mln EUR (włączając VAT), z wyłączeniem projektów objętych pomocą publiczną;
  - w ramach projektu, którego łączny koszt wynosi co najmniej 5 mln EUR (włączając VAT), biorąc pod uwagę, iż prawo do obniżenia podatku VAT należnego o podatek VAT naliczony może powstać zarówno w okresie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu, IZ będąca stroną umowy zapewnia, aby beneficjenci, którzy zaliczą podatek VAT do wydatków kwalifikowalnych, zobowiązali się dołączyć do wniosku o dofinansowanie projektu „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”. Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach pierwszej części beneficjent oświadcza, iż w chwili składania wniosku o dofinansowanie projektu nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku VAT, którego wysokość została określona w odpowiednim punkcie wniosku o dofinansowanie projektu (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). Natomiast w części drugiej beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku. „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT” podpisane przez beneficjenta stanowi załącznik do zawieranej z beneficjentem umowy o dofinansowanie projektu.

---

¹ Łączny koszt projektu należy rozumieć jako całkowity koszt projektu obejmujący koszty kwalifikowalne i niekwalifikowalne.

II. Koszty pośrednie:

Koszty pośrednie – koszty niezbędne do realizacji projektu, których nie można bezpośrednio przypisać do głównego celu projektu, w szczególności koszty administracyjne związane z obsługą projektu, która nie wymaga podejmowania merytorycznych działań zmierzających do osiągnięcia celu projektu. Kosztami pośrednimi w szczególności są:

1. koszty koordynatora projektu oraz innego personelu zaangażowanego w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń,
2. koszty zarządu (wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownika jednostki),
3. koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym dotycząca zamówień) na potrzeby funkcjonowania jednostki,
4. koszty obsługi księgowej (wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, koszty związane ze zleceniem prowadzenia obsługi księgowej projektu biura rachunkowemu),
5. koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne),
6. wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku płatniczym lub odrębnego rachunku płatniczego,
7. odpisy, amortyzacje, koszty najmu lub zakupu aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby osób, o których mowa w pkt. 1 - 4,
8. opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, opłaty za wywóz odpadów komunalnych,
9. koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
10. koszty usług powielania dokumentów,
11. koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych,
12. koszty ochrony,
13. koszty sprzątania pomieszczeń, w tym środków czystości, dezynsekcji, dezynfekcji, deratyzacji tych pomieszczeń,
14. opłaty pobierane od dokonywanych transakcji płatniczych (krajowych lub zagranicznych).

Dla kosztów pośrednich stosuje się Uprozczone metody rozliczania, która wynosi 7% stawka ryczałtowa na koszty pośrednie (podstawa wyliczenia: koszty bezpośrednie) [art. 54(a) CPR].

III. Wydatki niekwalifikowalne

Do wydatków niekwalifikowalnych mogą zostać zaliczone w szczególności:

1. wydatki wskazane w art. 64 rozporządzenia ogólnego, art. 7 ust. 1 i 5 rozporządzenia EFRR i FS, art. 16 ust. 1 rozporządzenia EFS+, art. 9 rozporządzenia FST;
2. wydatki ujęte w podrozdziale 2.3. Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027;
3. inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak np. parkingi czy drogi dojazdowe nie będą kwalifikowalne;
4. koszty elementów architektury oraz małej infrastruktury nie związanej bezpośrednio z ochroną bioróżnorodności oraz realizacją działań w zakresie działań rozwoju zielono – niebieskiej infrastruktury przekraczające limit 30% wydatków kwalifikowalnych projektu;
5. pozostałe wydatki nie związane z realizacją projektu.